Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri:
în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Dannebcr*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Prețul inserțiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 bani.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta" iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. seu 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 6. Brașov, Mercuri, 10 (22) Ianuarie 1896.

## Noima „armistițiului".

**Brașov**, 9 Ianuarie st. v. 1896.

Am accentuat în revista nóstră de eri, că „partida poporală" catolică este, care le face adi cea mai mare grije Ungurilor dela putere. Dér nu numai partida guvernului, ci și cele-l'alte partide din dietă se tem de viitorul rol și de viitórele șanse, ce i-se deschid partidei poporale, care cum vedurăm, își rasimă speranțele în nemulțumirea masselor cu starea lucrurilor și cu putredul sistem de guvernare dis liberal.

Nu numai odată aceste partide au dat espresiune în cameră temerilor lor față cu nisuințele „reacționare" ale celor din tabĕra lui Zichy. Chiar și în momentele cele mai agitate de luptă parlamentară, când opozițiunea întrégă a ridicat forte grave acusațiuni contra guvernului, din causa volniciilor și brutalităților comise la alegerile suplementare dietale, și comise tocmai în acele cercuri, unde în fața candidaților guvernului stau candidați ai partidei poporale, chiar în aceste momente, dicem, corifeii oposiționali n'au întrelăsat de-a declara sĕrbătoresce, că nu pot consêmți cu programul și cu nisuințele partidei catolice.

Mult au contribuit și contribuie așa-déră considerațiunea față cu nisuințele partidei poporale de a esploata nemulțumirea masselor, ca partidele maghiare și în deosebi acele, cari stau, cum se dice, pe basa pactului dualist dela 1867, sĕ simtă necesitatea unei apropiări pentru a lua în comun o posiție firmă față cu pericolul ce le amenință din tabĕra catolică, éră de altă parte și din tabĕra naționaliștilor, cari sunt cuprinse de cea mai adêncă măhnire pentru tractarea ce-o îndură dela guvernanți.

De aici isvoresce în mare parte și dorința formulată de contele Apponyi de a-se încheia între partidele maghiare parlamentare un armistițiu din incidentul sĕrbării mileniului.

„Curățenia alegerilor", de care fantaséză așa de mult d-l Apponyi, și a căreia asigurare o cere el ca garanță pentru armistițiul propus, are între altele și scopul de a lua în viitor din mâna combatanților pentru „catolicism și creștinism", arma cea mai periculósă de agitație. Căci trebue sĕ se constate, că abusurile cele mari sĕvêrșite de guvern față cu partida poporală la alegerile din urmă, iau folosit aceșteia mai mult decât tótă agitația ei de mai înainte.

Acésta o vĕd corifeii dietei unguresci, cei guvernamentali, ca și cei oposiționali, și de aici se esplică efectul estraordinar ce l-a produs contele Apponyi cu propunerea sa de pace.

Este un fapt, ce nu se póte nega, că o parte mare a celor din partida guvernamentală aderéză la propunerea acésta și o sprijinesc, se înțelege cu reservele lor, dér o sprijinesc. După ce nici ministru-președinte Banffy nu și-a întors fața dela ea, au ajuns lucrurile acolo, încât adi bărbații de încredere ai partidei guvernului tractéză cu aceia ai partidei apponyiste pentru realisarea acelei idei de pace.

Tóte ar merge mai neted și mai ușor, décă o mare parte din guvernamentali n'ar fi așa de mari contrari ai ideei fusiunei între partidele ce stau pe basa dela 1867, susținută și propagată mai cu sémă de contele Szapary, și décă nu s'ar teme, că prin armistițiul propus s'ar ușura numai realisarea acestei idei!

Póte de aceea a declarat Apponyi atâta de hotărît, că el nu se gândesce la fusiune și că nisuințele de feliul acesta n'au loc în compromisul ce'l are el în vedere. Susceptibilitățile celor dela putere se și dau pe față în mod caracteristic în comunicate oficióse, cari au de scop a depărta ori-ce bănuieli, că s'ar trata de vr'o coaliție séu fusiune.

In curênd se va vedé ce póte fi luat de bani buni și ce nu din tóte vorbele și declarațiile reciproce ale partidelor dietale maghiare.

Cum se vor pronunța, décă vor dovedi ori nu în adevĕr înclinări pacínice în viitórele lor raporturi reciproce nu scim. Ceea ce însĕ scim este, că falanga contrarilor neîmpăcați ai liberalismului domnitor se îndreptéză nu numai în contra unora, ci în contra tuturor, cari voiesc sĕ continue într'o formă séu alta tragi-comedia absolutismului parlamentar unguresc.

## CRONICA POLITICĂ.

10 (21) Ianuarie.

Am fost amintit dilele trecute despre **congresul** ce l'au ținut **Jidanii** din Budapesta în cestiunea așternerei unui memorand la guvern, în care ei cer *autonomia confesională israelită. Deputațiunea* esmisă de acel congres s'a presentat alaltăeri la ministrul-președinte *Banffy* și la ministrul de culte *Wlassics*, predându-le acestora Memorandul din cestiune. Wlassics rĕspunse deputațiunei, că el nu află nimic *mai natural*, decât ca, după ce confesiunea israelită e recipiată, credincioșii israeliți sĕ caute a-și asigura autonomia confesională. Mai „frumos" însĕ a fost rĕspunsul lui Banffy. Acesta dise, că guvernul și-a împlinit numai datorința atunci, când a recipiat confesiunea acelor locuitori ai patrii, *„cari tot-déuna s'au distins ca buni naționaliști și buni patrioți."* Apoi dise Banffy, că el are firmă speranță, că Jidanii și în viitor *„vor simți împreună cu Maghiarii bĕstinași, și își vor iubi împreună cu aceștia patria comună"*. In fine Banffy le promise, că le va studia memorandul.

*

Ministerul austriac s'a înmulțit cu **doi miniștri noi**; aceștia sunt *Emil Guttenberg*, ministrul căilor ferate și *Eduard Rittner*, ministru fără portofoliu. Guttenberg este locotenent-mareșal și cercul sĕu de activitate actual aparținea mai înainte resortului de comerciu. Rittner se pare, că represintă pe ministrul Galiției, care portofoliu timp mai îndelungat nu l'a avut nimeni.

*

In cercurile politice și acum încă se vorbesce mult despre **botezarea moștenitorului de tron bulgar**. Se afirmă, că călĕtoria prințului Ferdinand în streinătate stă în strînsă legătură cu resolvarea acestei cestiuni. Unioniștii și partida lui *Țancow* precum și unii membri din partidul guvernamental au ținut dilele trecute o conferență, în care se dice, că ar fi hotărît, că décă principele *Boris* nu va fi botezat până în 10 Februarie n., atunci ei se vor constitui într'o partidă oposițională puternică.

*

A produs mare sensație în Rusia, că Țarul Nicolae II a ordonat sĕ se organiseze **glótele în provinciile Poloniei** aparținĕtóre la Rusia. Este cu atât mai curiósă acéstă scire, cu cât păn' acuma guvernul rusesc din motive politice s'a abținut dela organisarea glótelor în ținuturile locuite de Poloni. Glotașii vor fi îmbrăcați cu haine verdi și vor fi armați cu pusci sistem-Berdan. Dispozițiunea acésta de aceea este de mare însemnătate pentru monarchia nóstră, deórece în cas de mobilisare în primele dile va putea sta gata la granițele austriace o considerabilă armată ruséscă.

## Incercări de rutenisare în Bucovina.

Iși are și Bucovina inspectorii sĕi de școle, cari tóte silințele și le concentréză în nisuințele lor de desnaționalisare. Așa istorisesce o corespondență a „Gaz. Bucovinei" de pe malul Siretului despre uneltirile unui Omelian Popovicz, (Rutên tînĕr), care agita în districtul sĕu pentru rutenisare. Numai învĕțătorii, cari sunt membrii în „Ruska Bezeda" și abonéză diarul rutên „Bukowyna" află grație îna-

FOILETONUL „GAZ TRANS."

## Puncte negre din viéța socială.

(Fine.)

Tinera femeiă simți greu ofensa, dér nu-i rĕmase alta, decât sĕ tacă, cu tóte acestea ea nu era în stare sĕ-și deslipéscă inima de aceia, pe cari ia iubit în decursul vieții sale. Pe ascuns își luă dela gât legătórea de diamant, care costa cel puțin 30.000 marce, și pe care o primise ca dar dela soțul ei între alte lucruri prețióse, când era ea încă miresa; apoi merse pe furiș la fratele ei lipsit și îi dădu pétra prețiósă, ca s'o pună amanet.

Fratele ei abia căpĕtă pentru legătórea prețiósă 5000 de marce, pe cari iute le cheltui, și ca sĕ mai pótă scóte diamantele, nici vorbă nu era. Esperiența acésta fu forte durerósă pentru tinera femeiă, dér ea totuș nu putea sĕ pórte mânia asupra fratelui sĕu; își deplângea neputința de ai mai putea ajuta. Nu perderea diamantelor o supĕra întru atâta, ci frica, că soțul ei va afla despre starea lucrului.

Soția bancherului purtase acésta legătóre la tóte petrecerile și festivitățile mari, dér acum nu mai purta la gât decât o simplă cruce de diamant. Schimbarea acésta o observase bancherul.

— „Imi place forte mult", dise bancherul într'un ton ironic într'o diminéță, când i-se dete femeii iarăși ocasiunea sĕ-și pună legătórea la gât, „că tu ești aplicată spre simplicitate, ai bun gust, dér spunemi iubită, cum ai ajuns tu la schimbarea acésta? Pentru-ce nu porți tu legătórea de diamant?"

Sĕ mintă? Ea cerca mai întâiŭ sĕ încunjure adevĕrul.

— „Mĕ bucur, décă ție îți convine așa mai bine", îi dise soția.

— „Dér diamantele sunt așa de frumóse", continuă bancherul cu șiretenie. „Chiar și mie îmi făcea totdéuna mare plăcere, când priveam la acei diamanți. Legătórea era un cap de operă. Are ceva caracteristic, ce nimeni n'a observat până acum și póte chiar nici tu. Permite-mi sĕ-ți arĕt. Unde e?"

Acum soția nu se mai putu scusa, ea fu mișcată de ambițiune, și ori ce neadevĕr i-se păru ca o dejosire. Ea spuse cu'n ton resolut, ce a făcut cu legătórea. Urmă apoi o scurtă și neplăcută scenă.

— „Vĕd, iubita mea, că tu ești forte slabă de ânger", dise bancherul. „Ție omul nu-ți póte încredința bani și lucruri de valóre. Eu voiŭ scóte legătórea din zălog și o voiu păstra-o la mine; când vei voi s'o porți vre-odată, îndreptă-te numai către mine".

Din acel moment soția bancherului nu mai purtase la gât nici când legătórea de diamant. De acum încolo ea nu mai dispunea de nici un creițar; putea comanda și putea purta cele mai prețióse toalete, dér bancherul însuși le plătea. Ea putea sĕ-și scrie numele pe ori ce liste pentru scopuri filantropice, dér soțul ei plătea suma subscrisă. Sĕrmana femeiă nu mai avea lipsă sĕ pórte la sine portofoliu, pentru-că și așa nu era nimic în el. Nici un sĕrac nu mai putea primi dela ea vr'un dar, și adeseori se întêmpla, că câte-o femeiă sĕracă o injura, în credința, că în mijlocul bogăției inima ei s'a împetrit.

Sĕrmana femeiă cu tótă viața ei comodă era aprópe o cerșitóre și o durea forte mult, că a fost silită a-și perde iluziile, cu cari óre-când a plecat la altar. Deja de mult dispăruse din bancherul avut dragostea înfocată, care l'a făcut sĕ-și iée soția acésta frumósă, dér el era un om cu mult mai astut, decât sĕ lase, ca lumea sĕ vadă ceva din internul familiei sale. In societăți și înaintea servitorimii, el totdéuna observa față cu soția sa regulele așa numite de bun ton; dér ea simțea cu atât mai tare dejosirea morală manifestată în atitudinea față cu ea. Ea înțelegea prea bine că el o stiméză în fața lumii numai pentru aceea, pentru-că o catastrofă familiară nu se unia cu conceptele așa numitei societăți alese. El se fălea cu soția sa frumósă, dér pe sufletul ei nobil nu punea nici un preț.

Astfel sĕrmana femeiă era acum silită sĕ se prefacă atât acasă cât și în societate. Zimbetul ei fericit era numai o larvă, în dosul căreia se ascundea o miserie și o durere nespusă. Pentru familia ei lipsită nu mai putea face nimic.

Acésta era dama mult invidiată, care, strălucind de frumsețe, aprópe în fiă-care di se plimba în calésă pe strada „Sub tei" spre grădina botanică. Este ea fericită?

(*„Das Neue Blatt"*)

Trad. de I.

intea lui. Nu între aceştia s'au numărat bravul învĕţător român Teodor Cărstiuc din satul Camenea, districtul Siretului, sat unde poporaţia e mai mixtă română şi ruténă.

De óre-ce învĕţătorul T. Cărstiuc nu voia séu nu putea sĕ fiă unealta lui Popowicz, acesta începù góna în contra lui, şi acésta cu atât mai vêrtos, cu cât înv. Cărstiuc comise crima, de a-şi lua o Română de soţie, a căreia singura grije este de a-şi cresce copiii în aceeaşi limbă, în care a fost şi ea crescută, adecă în limba română. Se'nţelege, că în casă învĕţătorul vorbesce limba română, ér în şcólă se folosesce de ambele limbĭ. Acésta nu-i plăcea lui Popowicz, şi de óre-ce incercările sale de a captiva pe învĕţătorul Cărstiuc au rĕmas fără resultat, Omelian începù persecutarea.

Intr'o ḑi în 24 Dec. 1895 s'a serbat ca de obiceiu hramul în Camenca. In ḑiua acésta pe când copii erau în biserică apărù Omelian în Camenca la inspecţiă. Nefiănd pe nimenea în şcólă a trimes după învĕţător şi l'a provocat sĕ aducă şi pe şcolarĭ, 169 la numĕr, carĭ se instruézā în două despărţĕminte. Incăperile sunt micĭ şi aşa pe când intrară copii în şcólă făcură firesce larmă. Acésta a iritat pe inspector intr'atâta, încât a început sĕ ameninţe pe copii, că-i va închide, aşa că aceştia începură a plânge.

Şi în astfel de stare sufletéscă a şcolarilor sĕ începă acuma esaminarea lor; însĕ ce esamen! Şcolarii n'aveau la sine nicĭ cărţĭ, nicĭ requisite de scris. Acésta l'a oţerit pe Omelian şi mai mult. Atuncĭ a apucat catalogul la mână şi a început cu sĕrmanii şcolarĭ o adevĕrată inchisiţie. Cetia numele fiă-căruĭ copil, şi fiă-care trebuia sĕ rĕspundă *„hier“*. Şcolarii rutenĭ rĕspundeau *„tut“*, ceĭ românĭ *„aicĭ“*. Când un şcolar rĕspundea cuvintele „aicĭ“, el fù chemat afară la masă şi fù supus unui esamen penibil din limba ruténă. Popowicz tuna cătră dênsul: „Te czumu ne howoresz po rusku?“ Copilul rĕspundea: „Nu sciu, Domnule!“ — Popowicz: „Jak twoia mama hovoret?“ — Copilul: „Romănesce!“ — Popowicz: „Ide sobi do domu!“

Astfel a mers până la fine.

Se'nţelege, că sub astfel de împrejurărĭ resultatul inspecţieĭ n'a putut fi multămitor. Probabil, că Popowicz a avut cu acésta ocasiune intenţia, de a face imposibil pe învĕţătorul Cărstiuc, şi de-a documenta şcolarilor rutenĭ, că inspectorul nu-i un simplu muritor, ci un domn fórte, fórte mare, cu care na-i ce şăguĭ. Er şcolarilor românĭ a voit sĕ le infiltreze convingerea, că câtă vreme ei nu vor scí vorbi rutenesce, nu vor fi demnĭ de a sta înaintea 'naltei sale feţe. Orĭ de i-a succes acésta, va arĕta viitorul.

## SCIRILE ḐILEI.

— 9 (21) Ianuarie.

**Maghiarii contra vulturului cu două capete.** Compatrioţilor noştri Maghiarĭ tóte li-s iertate, ei pot murdări şi înjura chiar şi emblema împĕrătéscă, fără ca sĕ fiă traşĭ în proces. Pentru a dovedi acésta étă ce scrie un „vitéz“ Maghiar redacţiunei diarului „Bud. Hirl.“: „Din incidentul, că aţĭ amintit în ḑiarul D-vóstre despre vulturul cu două capete de pe biserica din Timişóra, îmĭ vine în minte, că şi frontispiciul bisericii romano-catolice din Oradea-mare este *schimonosit cu acéstă pasĕre urîtă* şi încă colorată şi de mărime estra-ordinară. Sunt curios, cu ce drept *schimonosesce emblema Austriei* biserica episcopală zidită de regele St. Ladislau. Sub scutul astorfel de aripĭ se rógă poporul maghiar în ḑorile mileniului?“

—o—

**Jidance bătăuşe.** Minunate lucrurĭ s'au petrecut ḑilele acestea între amazónele jidance din Sabaria (Szombathely). Ţinêndu-se adunarea Reuniunei femeilor israelite, cinstitele fiice ale luĭ Israil nu se putură înţelege asupra alegerei presidentei, din care causă erupserā intr'o cértă strajnică, care la urmă degenerà în bătaiă: pumnĭ, pălmĭ, încăerărĭ de pĕr, sgîrăiturĭ pe faţă. — acestea au fost mijlócele, cu carĭ au umblat sĕ se convingă unele pe altele nobilele sucrescenţe ale culturei maghiare.

—o—

**„Ne germanisăm!“** Sub titlul acesta ḑiarele maghiare din Budapesta aduc o scire, care aruncă o viuă lumină asupra stărilor, ce domnesc în Ungaria. Amintitele ḑiare, adecă sunt fórte supĕrate şi indignate, că în timpul din urmă monarchul a distins cu titula de „nobil maghiar“ pe mai multe persóne, carĭ pórtă nume germane. Ast-fel ḑilele trecute Majestatea Sa a conferit nobilitatea maghiară lui Hermann Back, mare neguţător în Constantinopol, şi lui Zoltan Maleter, directorului linii ferate de pe valea Someşului. Este lucru curios, că ḑiarele maghiare sĕ tem de germanisare şi se plâng amarnic, când primesc titlul de nobil maghiarĭ, individĭ de origine germană, dér tac séu aprobă când vr'un fiu de al lui Isdrail este ridicat la rangul de nobil. De pildă: Schossberger, Rosenberg, şi câţĭ alţii.

—o—

**Cât costă dieta ungurésca.** Comisia economică a dietei a presentat un conspect asupra cheltuelilor dietei în anul curent. După acest conspect, cheltuelile anuale fac 1,679.739 fl. In acéstă sumă sunt cuprinse remuneraţiile deputaţilor, carĭ fac 1,094.400 fl., banii de cuartir ai deputaţilor 351,200 fl. Apoi susţinerea funcţionarilor şi servitorilor 125,739 fl., spese de cancelaria 40,000 fl., spese tipografice 50,000 fl. etc. Aicĭ sunt socotite numai cheltuelile ordinare, dér vor mai fi şi diferite cheltuelĭ extra-ordinare, cu deosebire din causa serbărilor milenare. Din causa acésta comisia economică a şi cerut îndemnisare de-a pute trece cu cheltuelile peste suma arĕtată mai sus.

—o—

**Tergul de rîmătorĭ din Steinbruch,** care abia sunt două lunĭ de când a fost redeschis, acum din nou este oprit printr'un ordin al ministrului ung. de agricultură. Causa oprirei este de astă-dată bóla de gură şi de unghii, care prăpădesce mulţime de porcĭ. Paguba, ce-o sufer comercianţii de porcĭ dela noi prin închiderea acestei singure pieţe de esport, e grozav de mare.

—o—

**Rachiul în şcólă.** „Tiroler Stimen“ scrie, că într'o şcólă comunală din districtul Innsbruck au trebuit sĕ se sisteze prelegerile de Dumineca, de óre-ce elevii, carĭ în cea mai mare parte sunt fetiţe de 14—15 anĭ, cătră órele 2 după amédĭ sunt toţĭ beţĭ. Incă de diminéţa încep sĕ bea rachiu, ér după prânḑ îi vedĭ umblând prin sat toţĭ ţumeniţĭ la cap şi clătinându-se.

—o—

**Trupa teatrală a lui Leo Bauer** din Sibiiu, va începe în 2 Februarie c. cu piesa „Glück im Winkel“ de Sudermann un ciclu de 5 representaţiunĭ în oraşul nostru. Cu trupa directorului Bauer vine la Braşov şi actorul Emil Bonn dela teatrul de curte din Viena. Abonamente pentru aceste 5 representaţiunĭ se pot face deja Lunĭ în 27 c. Preţurile rĕmân neschimbate, adecă nu se urcă. Atragem atenţiunea publicului asupra acestor representaţiunĭ teatrale.

—o—

**Nenorocire pe mare.** Din Livorno se depeşeză, că ḑilele trecute s'a întêmplat o mare catastrofă în apropierea ţĕrmurilor Sardiniei. Vaporul italian *„Fenice“* s'a lovit de-o stâncă, s'a crepat şi intrând apă în el *s'au înecat 19 ómenĭ.* Sardinienii, carĭ au plecat imediat în ajutorul nenorociţilor au mântuit dela mórte câte-va persóne. Căpitanul vaporului cu numele Bassalo a fost asemenea scos încă viu din apă, dér după câte-va óre murĭ.

—o—

**Societatea musicală „Armonia“** arangéză la 4 Faur a. c. în sala filarmonică din Cernăuţĭ o serată musicală împreunată cu dans. Partea musicală va fi dirigiată de măestru coral, d-l prof. Anton Koller. Mai multe piese musicale noue de Tudor cav. de Flondor, Isidor Vorobchievici, Porumbescu ş. a. vor fi esecutate în astă séră. Er pentru partea cu dans s'a constituit un comitet anume.

—o—

**Necurăţenia stradelor.** Mai mulţĭ cetăţenĭ din Braşov ne rógă, sĕ atragem din nou atenţiunea on. oficiu poliţienesc asupra necurăţeniei, ce se observă de un timp încóce pe stradele oraşului nostru. Mai ales în Scheiu se aud fórte multe plângerĭ în privinţa acésta. Aşa ni-se spune, că la fântâna dela „Raţa“, ghiaţa stă de 5 ḑile tăiată în stradă, aşa că nu se mai póte âmbla cu carăle. In canalul din Scheiŭ, dela espositura poliţiei în jos, de vre-o trei sĕptĕmânĭ stau uitate gunóele de tot felul. In strada băilor, îndĕrĕtul pălăriei rului, se pot vedé şi astăḑĭ cele două ciubare cu murdării, despre carĭ am mai amintit. In adevĕr, aceste stărĭ sunt de nesuferit.

—o—

**Cabinet de lectură.** „Gaz. Bucovinei“ aduce îmbucurătórea scire, că focarile spre deşteptarea şi luminarea poporului român bucovinén dela ţéră s'au mai înmulţit cu unul. Marţĭ în 7 Ianuarie 1896 s'a deschis în Budeniţ cabinetul de lectură „Progresul“. La deschidere erau de faţă zelosul boer d-l Dr. I. de Volcinschi, parochul local d-l Ioan Piotrovschi-Petrescu cu întréga s'a familie, d-l Dr. E. de Zotta, d-l stud. iur. Maţioschi şi m. a. In acésta societate s'au inscris până acum peste 50 de membri. — Asemenea s'a înfiinţat în comuna Cireş un cabinet de lectură sub numele „Lumina“, a căruia statute fiind întărite de guvern, se constitui comitetul sub preşedinţa inteligentului econom şi proprietar (gospodar) Alecu Burla.

—o—

**Bal.** Comitetul parochial din Maerile-Timişórei învită la balul, ce-l va arangia în 8 Februarie n. c. în favórea fondului bisericesc-şcolar. Intrarea: de persónă 1 fl. de familiă 2 fl. In pausă se vor esecuta câte-va cântărĭ alese din partea corului mixt de-acolo.

—o—

**Călindarul Plugarului pe an. 1896,** redactat de d-l *I. Georgescu*, se póte căpĕta dela Tipografia *„A. Mureşianu“* din Braşov cu preţul de 25 cr., (trimis cu posta 30 cr.) Dela 10 esemplare comandate de-odată, unul se dă rabat. E unul dintre cele mai bogate şi mai eftine călindare românescĭ, conţinênd material bogat atât economic, cât şi literar, fórte variat şi instructiv şi de petrecere. E întocmit anume pentru trebuinţele plugarilor, carĭ în acest călindar găsesc o călăuză credinciósă pentru tóte trebuinţele lor.

## Din camera română.

*Şedinţa dela 20 Decemvre v. 1895.*

(Cestiunea naţională.)

D. D. A. Sturdza. (Urmare). Dér D. Grădişteanu întrébă ce s'a făcut la Ischl? Şi pune temeiu pe aceea ce a ḑis, séu ḑice cutare séu cutare ḑiar.

Rĕspunsul şi-l puté da însu-şi D. Grădişteanu.

Trebuia mai întâiu sĕ-şi amintéscă, că la Ischl a fost însu-şi Suveranul nostru; despre Suveranul nostru ḑice însĕ rĕspunsul la Mesagiu, chiar de la început: „Prima datoriă a Adunăreĭ deputaţilor este *„a „aduce Regelui exprimarea respectului, a iu„birei şi a devotamentului naţiunei“*. Nu am audit nicĭ dela D. Grădişteanu, nicĭ de la alt-cineva, fiă membru al Corpurilor legiuitóre, fiă simplu cetăţén, o protestare óre-care în contra acestei declaraţiunĭ solemne. Pentru-ce aduceţĭ Regelui espresiunea respectului, iubirei şi devotamentului nostru? Óre pentru-că nu aveţĭ încredere într'ênsul, orĭ pentru-că aveţĭ încredere în el? Décă n'am avea încredere în Rege, nu L'am iubi, nu L'am respecta, nu I-am fi devotaţĭ persónei sale. Acésta este cert.

Regele are şi El un loc important în conducerea afacerilor ţĕrei. Cuvine-se óre? Şi este drept? Ca tocmai într'una din părţile cele mai importante, a posiţiunei sale, în apĕrarea intereselor Regatului, căcĭ de acésta este vorba, cuvine-se sĕ ne îndoim de El? Spuneţi-o cu mâna pe consciinţă şi dinaintea lui Dumneḑeu? Căcĭ vorbim aci de interesele marĭ şi permanente ale Statului român. Orĭ Regele are o posiţiune în Stat, orĭ nu o are? Nicĭ D. Grădişteanu, nicĭ nimenĭ altul nu va nega, că Regele este un factor în întréga nóstră viéţă politică, şi Un factor important, nu o ficţiune neînsemnată. Prin urmare, când Regele nostru se întâlnesce cu un alt Suveran, cum îl onorăm noi pe Rege, cum Il iubim, cum Il respectăm, cum Ii arĕtăm noi devotamentul nostru; când îndată ne punem pe suspiciunĭ, şi sĕ-mĭ iertaţĭ espresiunea, pe suspiciunĭ urîcióse, şi anume, că ar fi vorbit séu lucrat în contra intereselor celor mai vitale, în contra intereselor de esistenţă ale Regatului!

— *D. I. C. Grădişteanu*, întrerupe.

*D. D. A. Sturdza, preşedintele consiliului*: Vĕ rog sĕ nu mĕ întrerupeţĭ. Eu nu v'am întrerupt pe D-vóstrĕ.

Lăsaţi-mĕ sĕ vorbesc în şir, căcĭ vorbim de marĭ interese ale patriei nóstre. Nu sunt orator ca D-vóstrĕ şi nu doresc ca într'o cestiune atât de importantă sĕ-mĭ pierd şirul vorbirei; afară numai décă nu o faceţĭ cu intenţiune sĕ mĕ incurcaţĭ. Dér în casul acesta mĕ ţin ţintuit pe locul acest în care şed, plin de rĕspundere, şi vĕ spun, că nu mĕ ve-ţĭ încurca. (Aplause).

D-lor! Din natura mea nu am fost nicĭ odată un om curios, care sĕ caut sĕ aflu secretele altora, nu am alergat nicĭ odată după noutăţĭ, fiă ele verḑĭ, séu uscate. Am căutat însĕ tot-déuna sĕ-mĭ dau séma despre posiţiunea mea, despre datoria mea, despre faptele altora, căcĭ de ce sunt în ţéra acésta bărbat de Stat, ca fără sĕ mi-se spună tóte, sĕ pricep ce e de priceput.

D-l Grădişteanu e astfel plăsmuit. D-sa doresce şi vócea sĕ scie tóte secretele Statului. Sĕ 'mĭ daţĭ voe! Décă ar fi secrete la mijloc, sĕ vĕ spun, că sunteţĭ cuprinşĭ de cea mai mare naivitate posibilă, căcĭ care stat, fiă mare, fiă mic, îşĭ pune cărţile deschise pe masă în trebile politice. Doresc sĕ sciu, pentru-ce le-aşĭ pune încă eu deschise pe masă, şi deschise pe masa d-lui Grădişteanu. D-vóstră representaţĭ un adjutor dat guvernului într'un mod óre-care? Când veţĭ dovedi acest lucru, atuncĭ póte a-şĭ avea îndatorirea sĕ vĕ destăinuesc secrete de Stat, dér până nu voiŭ sci cu cine am a face, înţelegeţĭ cu toţii, că a-şĭ cădea şi eu într'o naivitate, prea prevenită pentru vĕrsta mea.

Secrete de stat nu a aflat d-l Grădişteanu: dér atât trebuia sĕ pricépă, décă este om de stat, pentru cele întêmplate la Ischl, că Regele a fost acolo singur, ne însoţit de nicĭ un ministru; şi fiind-că Regele de trei-ḑecĭ de anĭ de ḑile 'şĭ a tras o cale, pe care a urmat'o neştrămutat, aceea de a fi un Suveran constituţional, putea d-l Grădişteanu sĕ-şĭ dea singur séma de ce s'a putut petrece la Ischl. Dér nu se gândesce d-l Grădişteanu, că înjosesce posiţiunea Suveranului, a Capului Statului, când Ii négă dreptul de a face aceea ce fiă-care din noi are dreptul şi datoria de-a face în posiţiunĭ inferióre acelea ce El ocupă: a vorbit cu alţĭ Suveranĭ, cu bărbaţĭ de stat din alte ţĕrĭ pentru a se orienta şi a cunósce realitatea situaţiunei politicei a Europei. Sĕ 'mĭ permită d-l Grădişteanu sĕ-i spun, că acésta este o nouă şi mare naivitate a sa. De ce căutăm noi, chiar ca ómenĭ privaţĭ, sĕ avem relaţiunĭ politice în străinătate? De sigur ca sĕ ne orientăm bine asupra mersului altor state, ca de acolo sĕ combinăm cum trebue noi înşine sĕ mergem. Nimenĭ nu doresce sĕ păşéscă înainte cu ochii legaţĭ, ca sĕ dea la capĕt în grópă, şeḑênd numai în odaia nóstră, cetind numai la ḑiare, care adese nu sunt exact informate, nu putem ajunge a ne orienta, după cum nu ne vom orienta nicĭ prin ómenĭ, fórte onorabilĭ de altfel, dér de a doua, a treia şi a ḑecea mână. Acésta a fost una din causele, pentru carĭ Românii au dorit sĕ aibă o Dinastie dintr'una din familiile domnitóre ale Europei, pentru-ca prin Suveranul lor sĕ pótă ajunge la acéstă sorginte de informaţiunĭ adevĕrate, certe. Şi d-l Grădişteanu

vrea să se închidă acéstă cale, să rămână d-sa şi cu d-sa naţiunea în intunerec.

Este cert un lucru, că situaţiunea politică europénă de astădĭ diferă întru cât-va de situaţiunea ce era la finele anului trecut. Evenimentele din Orientul apropiat de noi au o grăvitate neîndoiósă şi ne au îngrijit nu numai pe noi, ci şi pe Puterile cele marĭ, care se unesc într'o comună acţiune, spre a evita o ciocnire, spre a asigura pacea. Óre cere d-l Grădişteanu ca să stăm neclintiţĭ, cu ochii închişĭ, cu urechile astupate!

Póte d-sa să ia acéstă atitudine şi să se nutréscă numai cu scirile, cele mai dese de sensaţiune, date de diare; dér bărbaţii de stat, fiă în serviciu activ al Statului séu nu, bărbaţii de stat tot-déuna rĕsponsabilĭ de acţiunea şi de faptele lor, nu-l pot urma pe acéstă cale. Ei trebue să fiă recunoscătorĭ Regelui, de câte orĭ Majestatea Sa se întâlnesce cu Suveranii séu cu bărbaţii conducĕtorĭ ai altor state, căcĭ relaţiunile personale şi prietenescĭ între sferele conducĕtóre pot singure orienta, pot singure crea relaţiunĭ utile şi folositóre între naţiunĭ. (Aplause).

Cestiunea naţională n'a inventat'o, nicĭ d-l Grădişteanu, nicĭ eu. A-şĭ voi să 'mĭ dea d-sa reţeta, care să o resolve imediat, dér nu a dat'o. Eu sciu un lucru, că m'am bucurat împreună cu toţĭ Românii de graţiarea de către Impĕratul-Rege, acordată celor închişĭ la Seghedin. Am primit'o cu bucurie, pentru-că am vĕdut în ea o alinare a unor suferinţe, şi speranţa unei împăcărĭ apropiate. D-l Grădişteanu nu are încrederea acésta. Eu îl sfătuesc să aibă răbdare. (Aplause).

In politică, mare lucru este răbdarea. Politica Regatului român este răbdarea. In răbdare esceléză Românul. Acum, în urmă şépte anĭ şi jumĕtate am răbdat noi şi ţéra acésta un regim, care ne era nesuferit, am răbdat, fiind-că suntem un popor înţelept şi cumpănit. Să nu eşim din acéstă cumpănéla şi înţelepciune, nicĭ în trebile interne, nicĭ în relaţiunile nóstre esterne. Svonurile, de carĭ vorbea d-l Grădişteanu, că îngrijesc publicul, cum partidul naţional-liberal va duce trebile Regatului român, pot să esiste la câţĭ-va, şi póte şi la d-sa. Am însă convicţiunea profundă, că îngrijirĭ asupra acestui punct nu esistă în naţiune. Se scie în ţéră, ce este partidul naţional-liberal. (Aplause). Şi déca d-l Grădişteanu a dat sprijinul sĕu partidului conservator în cele mai multe lucrărĭ ale lui, d-sa póte să aibă, de nu puţină încredere în noi, că vom duce interesele acestui Regat cum trebue, şi cu tótă scrupulositatea posibilă, dér cel puţin să aibă puţină răbdare.

Aţĭ vĕdut, că nu m'am sfiit să vorbesc în cestiunea naţională în cea d'întâiu întrunire publică, după ce am avut onórea să fiu însărcinat cu serviciul de adĭ. Şi déca nicĭ din cuvêntarea mea dela Iaşĭ nu s'a putut domiri d-l Grădişteanu, mĕ întreb, când d-sa se va domiri? Să mĕ ertaţĭ, că vorbesc aşa. Dér cred, că cestiunea naţională este prea importantă, pentru-ca să facem dintr'ênsa obiectul unei discuţiunĭ uşóre, şi d-l Grădişteanu stă în faţa unui bărbat, care nu pentru prima-óră se ocupă de interesele şi nevoile Regatului, fiă cu vorba, fiă cu fapta. (Aplause).

Pentru-că nu vreau să fiu neînţeles, ci vreau să fiu bine înţeles, să 'mĭ daţĭ voie, nu în Adunarea publică, ci aci în Parlament, să vĕ cetesc ceea ce am dis la Iaşĭ.

Iată ce am dis:

„*Politica esternă* a României moderne s'a inaugurat înaintea Plevnei, s'a inaugurat când s'a întemeiat şi înălţat Regatul român. Atuncĭ am devenit independenţĭ prin noi înşine. Atuncĭ am devenit membrii ai concertului european şi am acceptat o rĕspundere culturală în faţa lumei. Vom menţine drumul tras pe acéstă cale.

„In special, în cestiunea naţională, situaţiunea nóstră este clară şi netedă.

„Avem să ne abţinem cu toţii dela orĭ-ce act de agitaţie in afacerile interióre ale statelor vecine şi în special ale Monarchiei austro-ungare.

„Am fost acusaţĭ de iredentism, adecă de a impinge în Regatul ungar la nesupunere la legi şi la disordine. Acésta nu a fost în gândul nostru. Nicĭ-odată nu am aparţinut unei asemenea direcţiunĭ politice, fiind-că retorsiunea ar fi putut fi pentru noi fórte periculósă, şi pentru-că în deosebĭ Monarchia austro-ungară, ast-fel cum e constituită, este o necesitate de prima ordine pentru echilibrul european, ca şi pentru siguranţa Regatului nostru. In acéstă privinţă nu pot esista cugetărĭ deosebite şi nicĭ nu au esistat. Iredentismul românesc este o absurditate şi Românul tot-déuna s'a ferit de a fi absurd în conducerea intereselor sale. Nicĭ o minte sănĕtósă în România nu se gândesce la iredentism séu daco-romanism. Avem destul de lucrat în propria nóstră ţéră.

„S'a mai rĕspândit încă o vorbă, că ne amestecăm în afacerile interióre ale Regatului ungar. Nicĭ acésta nu este esact.

„O dorinţă însă ne cuprinde pe toţĭ: ca neînţelegerile şi vrajba dintre Românĭ şi Maghiarĭ să înceteze şi ca o armonie frăţéscă să domnéscă între ei, căcĭ interese reciproce cer, ca regatul României să întreţină cu Regatul vecin relaţiunile cele mai amicale. Asupra situaţiunei de astădĭ planéză un mare act de spontaneă voinţă a Impĕratului-rege, Francisc-Iosif, un act, care este tot-deodată, un semn bun pentru viitor. Şi noi, în Regatul României, ne bucurăm de acest act, precum ne bucurăm de orĭ-ce act, care aşédă pe base temeinice relaţiunile nóstre cu Austro-Ungaria, liniştind la noi spiritele şi întărind dincolo armonia, căcĭ silinţele nóstre trebue să tindă a menţine intre amêndouĕ statele relaţiunile cele mai amicale.

„Acestea sunt ideile carĭ ne-au condus în tot-déuna, şi care ne vor conduce şi de adĭ înainte în politica nóstră cu alte state".

Óre în aceste cuvinte, nu am reprodus esact programul politicei lui Ion Brătianu, a unei politicĭ, pe care noi suntem datorĭ, ca urmaşĭ ai lui, să nu o părăsim?

Iată rĕspunsul meu. (Aplause).

(Fine.)

---



---

## Din Silvania.

„Non recito cuiquam, nisi
amicis idque coactus".
(Horaţiu.)

Ce trece preste munţii monstri?
Ce se petrece preste anii nostri?
Ce viitor nu-şĭ are mormêntul?
Ce cresce tot într'una cu timpul?
Eu dic, că: „Faima".

Pentru o naţiune cădută politicesce, nu mai rĕmâne alt mijloc de ridicare, decât conlucrarea bărbaţilor devotaţĭ, carĭ să fiă gata a jerfi tóte, până şi viéţa pentru emanciparea ei; alt mijloc este diaristica, care trebue să fiă nepreocupată, imparţială, recunoscĕtóre de meritele şi zelul fiă-căruia, cu scop de-a sădi, oţeli şi inspira spiritul de reînoirea puterilor şi asociarea lor la orĭ-ce întreprinderĭ în folosul înălţărei culturei naţionale, acésta fiind basa emancipărei fiă-cărui popor.

Aşa-déră pe bărbaţii noştri binemeritaţĭ de biserică, şcólă, naţiune şi patriă, carĭ au încăruntit asudând pe arena luptelor decĭ şi decĭ de anĭ, să-i eternisăm în bună memoriă pentru posteritate, déca nu altcum, baremĭ cu faima şi numele cel bun, ce şi-l'au eluptat trăind pentru stêrnirea la viéţă laboriosă, la virtuţĭ şi fapte bune şi în alţii. Căcĭ nu e mai mare ingratitudine pentru o naţiune, decât a nu cunósce meritele anteluptătorilor, a acelor bravĭ şi devotaţĭ fii, carĭ au rĕspândit lumina, au dat tonul, luptând pentru drepturile şi interesele neamului lor, apĕrându-i limba, religiunea şi naţionalitatea în contra cutropirei strĕine.

A calumnia şi înegri chiar pe atarĭ bărbaţĭ e mai mult ca pĕcat......

Nu de mult cetisem în Nr. 250 al „Gaz. Trans." din 23 Nov. a. tr. „Un rĕspuns" dat de d-l Augustin Munteanu, advocat în Deşiu, în care rĕspuns arătându-se între altele: pentru ce nu s'a putut ţiné adunarea despărţĕmêntului dela Deşiu al Asociaţiunei, s'a accentuat ca o causă şi mórtea preşedintelui ordinar, *Gavril Manu* de Boerenĭ, fost advocat tot în Deşiu, pe care-l recunoscù de cel mai zelos.

Pre când eram la finea acelei corespondenţe, îmĭ sosì dela un preot din tract o epistolă mare, învĕlită cu un numĕr (201) din fóia „Dreptatea" din Timişóra. Curiositatea mĕ făcù să cetesc şi în acea fóiă, alungată dela casa stăpânu-sĕu, şi din cuvênt în cuvênt aceste le aflaiu:

„*Hiena libertăţii*". Sub titlul acesta frumos şi cavaleresc publică foile unguresci „un fel de panegiric"? la adresa lui Gavril Man, fost advocat in Deşiu. Deşi Gavril Man a fost un naţionalist de caracter *dubiu* (??) totuşĭ foile maghiare nicĭ acum după morte nu-l rĕsplătesc după cuviinţă, écă ce dic:

„„Din Deşiu ni-se scrie, că advocatul valach Gavril Man, un personagiu sângeros al luptei pentru libertate, a trecut din şirul celor vii. El a fost acela, care în 1848 a tăiat cu firezul pe baronul Huszár şi a făcut alte multe lucrurĭ de soiul acesta, numai ca să dobândéscă graţia împĕratului austriac. După trecerea acestui timp furtunos, poporul maghiar a aruncat vĕlul uitărei şi peste faptele lui, dér el cu tóte acestea a rĕmas omul cel vechiŭ, şi până la mórte a luat parte la orĭ-ce mişcare antimaghiară. Mai târdiu a fost procurorul băncei de credit din Deşiu, ér mai la urmă şi procuror suprem comitatens, fără ca simţĕmêntul lui să se fi schimbat"".

„Frumos panegiric! Aşa o păţesc aceia, carĭ âmblă cu doi banĭ în trei pungĭ. Huliţĭ şi dincóce şi dincolo. Avis acelora, carii îl iau de esemplu".

Până aicĭ cele scóse din „Dreptatea", carĭ însă nu cu cunoscinţă de causă şi personă, şi nicĭ-decât nu în dreptatea sufletului şi conform adevĕrului au fost scrise şi comentate. Când le-am cetit am esclamat şi eu cu classicul strabun: Oh ingrata posteritas!

Ca unul, care am cunoscut din frageda i etate pe G. Man şi împreună, ca soţĭ de un principiu, am cooperat pe tóte terenele vieţei publice peste 33 de anĭ, mĕ simt provocat a satisface şi dorinţei esprimate de „Unirea" Nr. 33 din 17 August a. tr. de-a comunica câte-va date din biografia acelui rar bărbat, — dic rar, că numele şi vieţa lui Man sunt legate de istoria mai nouă a comitatului Solnoc-Dobâca.

(Va urma.)

**Ioan Papiriu Pop,**
protopop,

---

## SCIRĬ ULTIME.

**Agram**, 20 Ianuarie. Erĭ au fost liberaţĭ din Belovar mai mulţĭ dintre studenţii croaţĭ osândiţĭ în cunoscutul proces pentru stégul maghiar. Astădĭ ei au sosit cu trenul aci. La gară s'a adunat o mulţime mare de persóne, între carĭ mai multe dame şi mulţĭ preoţĭ. La sosire studenţii fură întimpinaţĭ din partea publicului cu ovaţiunĭ entusiaste, cu tóte că poliţia se încerca să zădărnicéscă orĭ-ce demonstraţiune. Publicul adunat nu înceta de-a striga „Zivio!" şi dea îmbrăţoşa pe studenţĭ. Dela gară întreg publicul adunat cu studenţii sosiţĭ plecară spre oraş. Inaintea casei lui Starcevicĭ şi a deputatului Franc se făcură marĭ ovaţiunĭ. In fine mulţimea voì să străbată pe piéţa Iellacicĭ pentru de-a face demonstraţiunĭ înaintea locuinţei deputatului Tomasicĭ. Acum însă poliţia înarmata intreveni cu tótă energia şi mai mulţĭ dintre demonstranţĭ fură deţinuţĭ.

---

## DIVERSE.

**Trandafirĭ artificialĭ.** E fórte interesantă descoperirea Francesilor Monnel şi Barbier. Lor le-a succes să falsifice nu numai colórea trandafirilor, ci chiar şi mirosul. Damele din Paris pórtă acuma nisce bobocĭ de trandafirĭ, carĭ nicĭ când nu se desvóltă şi au un miros plăcut natural. Lucrul stă astfel, ei produc uleul plăcut de roze în mod artificial din Pelargoniă. Cu acest oleu ei ung rosele artificiale făcute din mătasă, aşa încât acestea au acum şi mirosul plăcut.

**Cea mai bĕtrână viţă de viiă.** In anul 1767, pe timpul domniei lui Geórge al III regele Angliei, s'a plantat o viţă de viiă lângă Vindsor. Viţa acésta a fost tot déuna bine cultivată, şi esistă şi astădĭ, ba încă şi astădĭ produce strugurĭ. Trunchiul ei este de $3^1/_2$ urme de gros, viţele ce sunt crescute din acel bucuc acoper un ţinut de 2200 urme pătrate. Viţa are trei ramurĭ principale, carĭ sunt lungĭ de 80—90 urme. Inainte de acésta cu trei anĭ s'a aflat, că acelor trei ramurĭ marĭ le corĕspund trei rădăcinĭ. Viţa acésta în fiă-care an produce la 3,000 de strugurĭ. Productul anual este de 6 măjĭ.

**Panţeratele şi cuirasatele** nu sunt productul timpului mai nou, ci ele au esistat deja înainte cu secolĭ. Cavalerii Ioaniţĭ aveau o corabiă panţerată numita „Sânta Anna. care s'a construit la a. 1530 şi aparţinea flotei, pe care o trimisă Carol V contra Tunisiei. Epediţiunea fù comandată de către renumitul Andrea Doria, şi se finì cu cucerirea Tunisiei. Mai mult contribui la învingere panţerata „Santa Anna", pe care se aflau o mulţime de tunurĭ, şi o cétă de 300 ostaşĭ. Naea acésta posedea şi o brutăriă propriă şi o capelă. Lucrul cel mai curios însă era la corabiă panţera de plumb bătută cu cuie peste trnchiul ei, prin care nicĭ decum nu puteau trece glonţele de pe atuncĭ.

**Strĕmoşii monarchului nostru.** In biserica catedrală din Angers s'a descoperit, din întêmplare, o criptă, în care erau aşedate douĕ cosciugurĭ de plumb cu cadavrele ducesei Isabela de Lotaringia şi al soţului ei, contele René de Provence. Isabela şi René, carĭ numĕră între strĕmoşi casei domnitóre austriace, au trăit în secolul XV. Contele René, care purta şi titula de rege al Neapolului şi al Ierusalimului, este renumit în istoriă ca cel din urmă domnitor independent al Provansului şi ca regeneratorul poesiei Trubadurilor. Episcopul Matheiu din Angers scrie cardinalului Gruscha o epistolă detailată asupra acestei descoperirĭ şi îl rugă să împărtăşéscă lucrul acesta şi curţii din Viena.

---

## Literatură.

In Tipo-litografia Nicu D. Miloşescu din Tìrgu-Jiu a apărut un elegant volum de poesii, întitulat „**Umbre şi Luminĭ**", al căror autor este d-l *Emanuel Părăeanu.* Conţine vre-o 53 poesii de tótă frumseţa, tipărite pe hârtiă de lux. Preţul 2 lei 50 banĭ.

*

„**Familia**", vechiul diar beletristic-social din Oradea-mare, al cărui redactor şi proprietar e d-l *Iosif Vulcan*, a intrat acum în anul al 32-lea al esistenţei sale. Cu inceputul primului numĕr din acest an, ea apare cu un titlu mai modern. promiţênd tot-odată a introduce şi alte îmbunătăţirĭ privitóre la cuprins. Abonamentul costă, ca şi până acum, 10 fl. pe an, 5 fl. pe $^1/_2$ an şi 2 fl. 70 cr. pe 3 lunĭ. Apare în fiă-care Dumineca în mărime de $1^1/_2$ cóle, cu un cuprins bogat şi fórte variat, aducênd în fiă-care numĕr şi ilustraţiunĭ frumóse.

*

In editura librăriei Leon Alcalay din Bucurescĭ (Calea Victoriei 37) a apărut: **Gramatica** pentru clasa III primară, înjocmită după programa oficială din 1895 şi aprobată de ministerul instrucţiunei publice din România, scrisă de: A. I. Odobescu şi V. Gr. Borgovan. Un esemplar legat în scórţă 65 banĭ.

*

In tipografia „A. Mureşianu" din Braşov a apărut: **România agricolă**, studiu economic de *Dr. George Maior*, profesode agricultură şi fost estimator espert la Banca agricolă din Bucurescĭ. Preţul unui esemplar elegant tipărit 2 lei. — Valórea acestui important studiu este cunoscută cetitorilor noştri din „Gazeta Transilvaniei". Putem dice, că e un studiu economic scris cu adevĕrată pĕtrundere asupra României din tóte punctele de vedere. In cercurile de aicĭ acest studiu este fórte apreţiat, ba a produs chiar un fel de sensaţiă. Cu atât mai apreţiat însĕ trebue sĕ fiă el dincolo de Carpaţi, unde ar fi fórte de dorit, ca toţi patrioţii adevĕraţi, mai ales însĕ bărbaţii dirigenţi sĕ se ocupe în modul cel mai serios cu cestiunile tractate în scrierea d-lui Dr. Maior, carĭ sunt de-o importanţă cardinală pentru viitorul şi prosperarea ţĕrii.

*

A apărut în Tipografia A. Mureşianu din Braşov: **Gramatica Limbei românescĭ** (*Fonetică şi Ortografiă. Etimologie. Sintacsă. Stil.*) întocmită în două cursurĭ concentrice pentru şcólele poporale de **Iôn Darin**; *Cursul II* pentru *anul al 5-lea şi al 6-lea de şcólă*, pentru şcóla de repetiţiune, de adulţĭ, şcóle civile etc. *Editura autorului*. Recomandăm acéstă carte atenţiunei deosebite a d-lor învĕţătorĭ. Se póte procura dela autor cu preţul de 30 cr.

*

Din escelenta „*Bibliotecă pentru toţi*" a lui Carol Müller din Bucurescĭ au mai apărut următórele volume: Nr. 26. „**Din biografiile ómenilor celebri**" (cu 18 ilustraţiunĭ admirabil esecutate). Una din cărţile cele mai necesare tuturor. E singura carte în acest gen, publicată la noi — Nr. 27. „**Antichitatea grecă**" de Mahaffy (cu 20. ilustraţiunĭ), carte care face cunoscute instituţiunile admirabile ale Greciei antice. — 28, 29, 30, 31, 32, 33. „**Operele complete**" ale marelui scriitor român *Ioan Crengă*. Acéstă minunată operă, publicată în „Biblioteca pentru toţi" este aşa de ieftină încât toţi Românii vor puté-o avé în biblioteca lor. Ea are darul de a fi veselă şi de a puté fi cetită de tótă lumea, precum şi de copii, pentru care legată în pânză şi costând numai 2 lei 50 banĭ, este cel mai plăcut cadou. Acéstă ediţiă e îndestrată cu 2 portrete ale autorului. — Nr. 34. „**Istorice**" de *Ionescu Gion*, una din istoria nóstră naţională. Acest volum conţine şi portretul autorului. Nr. 35. „**La gura sobei**" (snóve şi basme) de *Dumitru Stăncescu* (cu portretul autorului). — Nr. 36. „**Poveşti de Crăciun**". Sub presă Werther de Goethe (cu ilustraţiunĭ). Tóte se pot procura şi dela libraria N. Ciurcu din Braşov.

*

In editura librăriei Carol Müller din Bucurescĭ (Calea Victoriei 53) a apărut: Psichologia stilului, studiu de estetică, de *Petru P. Negulescu*. Un volum de 119 pag. Preţul 2 lei. — In aceeaşi editură a apărut: Steaua, dramă într'un act de André Gill şi Ioan Richepin, tradusă în versurĭ de *Radu D. Rosetti*. Preţul 50 banĭ.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

**Cursul la bursa din Viena.**

Din 20 Ianuarie 1896.

| | |
|---|---|
| Renta ung. de aur 4% | 122.55 |
| Renta de coróne ung. 4% | 99.10 |
| Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% | 124.75 |
| Impr. căil. fer. ung. în argint 4½% | 102.25 |
| Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis. | 121.50 |
| Bonurĭ rurale ungare 4% | 97.— |
| Bonurĭ rurale croate-slavone | 98.— |
| Imprum. ung. cu premii | 153.— |
| Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin. | 141.75 |
| Renta de hârtie austr. | 100 65 |
| Renta de argint austr. | 100.95 |
| Renta de aur austr. | 122.45 |
| Losurĭ din 860 | 147.75 |
| Acţii de ale Băncei austro ungară. | 1006.— |
| Acţii de-ale Băncei ung. de credit. | 412.— |
| Acţii de-ale Băncei austr. de credit. | 360 25 |
| Napoleondorĭ | 9.63 |
| Mărcĭ imperiale germane | 59.40 |
| London vista | 121.55 |
| Paris vista | 48 12½ |
| Rente de coróne austr. 4% | 100.40 |
| Note italiene | 44.30 |

**Cursul pieţei Braşov.**

Din 21 Ianuarie 1896.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote rom. | Cump. | 9.51 | Vênd. | 9.54 |
| Argint român. | Cump. | 9.45 | Vênd. | 9.50 |
| Napoleon-d'orĭ | Cump. | 9.57 | Vênd. | 9.61 |
| Galbenĭ | Cump. | 5.58 | Vênd. | —.— |
| Ruble rusescĭ | Cump. | 127.— | Vênd. | —.— |
| Mărcĭ germane | Cump. | 59.— | Vênd. | —.— |
| Lire turcescĭ | Cump. | 10.74 | Vênd. | —.— |
| Scris. fonc. Albina 5% | | 100.75 | Vênd. | 101.75 |